

Revisionsberättelse för år 2012

Vi har granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och genom utsedda lekmannarevisorer även verksamheten i Lomma Servicebostäder AB, Lunds Energikoncernen AB, Krafringen AB, AB Malmöregionens Avlopp och Lomma Uthyrningsfastigheter AB.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse för år 2012".

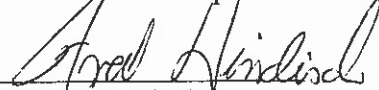
Vi vill särskilt understryka att det för kommunens långsiktiga utveckling är viktigt att nämndernas ekonomi är i balans och att budgeten hålls. Sedan flera år tillbaka har flera nämnder visat negativa budgetavvikelser under löpande år och de åtgärder som har vidtagits under året har inte varit tillräckliga för att nå balans.

Vi har vidare noterat att målsättningen för resultatnivån på 2,0 procent av intäkterna är oförändrad. Kommunen befinner sig fortfarande i en snabb expansionsfas som bland annat medför en snabbt växande låneskuld. Mot bakgrund härav anser vi att resultatmålsättningen istället borde höjas till minst 3 procent av intäkterna för att bibehålla kommunens finansiella handlingsutrymme.

Vi tillstyrker att styrelsen och övriga nämnder samt de enskilda förtroendevalda i dessa organ beviljas ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker också att kommunens årsredovisning godkänns. Den är upprättad i enlighet med kommunala redovisningslagen.

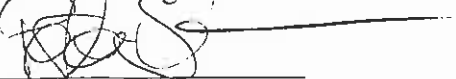
Lomma den 5 april 2013

Fred Windisch

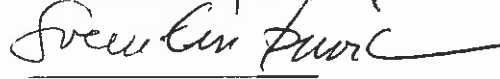
Sune Heinegård

Peter Svensson

Åke Christensson

Sven-Eric Davidsson

Revisorernas redogörelse för år 2012

Vi har utfört vår granskning enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet, fastställt revisionsreglemente samt de lagar och förordningar som berör revisionens verksamhet.

Revisorerna granskar *årligen*, i den omfattning som följer av god revisionssed, *all verksamhet* som bedrivs inom nämnderna. Genom lekmanrevisorerna granskar revisorerna även den verksamhet som bedrivs i de kommunala företagen.

Målet med revisorernas arbete är ansvarsprövningen, det vill säga revisorernas bedömning i frågan om ansvarsfrihet som lämnas till kommunfullmäktige inför deras årliga ansvarsprövning och beslut. Granskningsuppdraget är medlet att nå fram till denna ansvarsprövning.

En viktig och grundläggande del i revisionsprocessen är planering av revisionsinsatserna. Utifrån en genomförd väsentlighets- och riskanalys har en revisionsplan upprättats.

Nämndernas och styrelsens ansvar för ledning, styrning, uppföljning, utvärdering och kontroll – ansvarsutövande

Nämnder och styrelser har ansvar för att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig och säker verksamhet genom aktiva beslut. Vi definierar begreppet ansvarsutövande som nämndens aktiva åtgärder för att styra, följa upp, utvärdera och kontrollera verksamheten.

Årets granskning har bland annat inriktats på aktuella frågor inom nämndernas och styrelsens respektive ansvarsområde. Granskningen syftar även till att bedöma nämndernas och enskilda ledamöters förutsättningar att kunna ta ansvar utifrån gällande lagstiftning och hur ansvarstagandet fungerar i praktiken. Vidare har diskussion förts med styrelsen och nämnderna om vilka risker som de bedömer finns i verksamheten.

Nedan redovisas en kort sammanfattning av de noteringar som gjordes för respektive nämnd:

Kommunstyrelsen

- I budget 2013 är det finansiella målet fastställt till 2 procent vilket kommunstyrelsen bedömer är adekvat. Diskussion fördes även om erforderlig resultatmålsättning.
- En översyn pågår av verksamheter som inte tillhör kärnverksamheten och vilka av dessa som eventuellt kan avyttras.
- Den samlade ekonomienheten är en viktig förändring anser kommunstyrelsen. En viktig förändring är att ekonomerna i sin nya roll arbetar på uppdrag åt Ks och inte för respektive nämnd.

- Internhyressystemet innebär att pengar måste avsättas för underhåll på ett mer konsekvent sätt. Verksamheterna får betala en hyra för de lokaler som nyttjas.
- Det omnämndes att Lomma kommun har blivit utsedd till Sveriges näst tryggaste kommun.

Socialnämnden

Nämndens ordförande inledde med en genomgång där bland annat följande diskuterades:

- Nämnden redovisar en prognos för år 2012 – 6 mnkr
- De aktuella trenderna visar på en åldrande befolkning och att andelen sjuka ökar. Differentierade behov hos brukarna gör att verksamheten måste anpassa sig i större utsträckning i framtiden.
- LSS – försäkringskassan förändrar definitionen av de grundläggande behoven vilket innebär ökade kostnader för kommunen.
- Särskilt boende och hemtjänst övergår till Förenade Care from mars 2013.
- Centrumgatans äldreboende kommer att stå klart april 2014.
- Samarbete med BUN och KFN kring tidig upptäckt av barn som är i farozonen.
- Bedömningen är att budgeten ska vara i balans år 2013 givet att volymer inte förändras.
- Revisionens granskning av brandskydd har tagits väl emot.

Barn- och utbildningsnämnden

- Nämndens redovisar en prognos för år 2012 på – 4 mnkr
- I augusti invigdes Fladängsskolan med kapacitet för 350 elever.
- Inom förskolan är det 50 barn färre under hösten 2012 jämfört med tidigare. Nämnden gör bedömningen att inflyttningen till kommunen har minskat något.
- Arbetsmarknaden för förskolelärare präglas av stor rörlighet. Flera tidigare medarbetare har dock valt att återkomma till kommunen.
- Den nya skollagen har inneburit att fler frågor har delegerats till rektor. Nämnden anser att med rektoreernas ökade ansvar så behöver nämnden få en tätare ekonomisk rapportering.
- Skolinspektionen har haft en gemensam träff inför kommande granskningar. Erfarenheten är att rapporterna till stor del bidragit på ett positivt sätt till verksamheten.

Tekniska nämnden

- Byggnationen av Fladängsskolan har nyligen blivit klar. Fladängsparken beräknas bli färdigställd under oktober.
- Ett generellt arbete pågår för att spara energi i kommunens verksamhetslokaler.
- Avseende frågan om framtida regiform för hamnen uppger nämndens ordförande att uppfattningen är att hamnen ska kvarstanna i kommunal regi.
- I upphandlingsfrågor anlitar nämnden KOMMENTUS.

- Gällande hamnen föreligger förslag att höja taxan vilket motiveras av standardhöjningar. Nämndens ordförande bedömer att budgeten ska uppvisa balans från år 2014.
- I delårsrapporten redovisas vissa underskott på fastighetssidan kopplat till reparationer/underhåll. Nämnden anser att de i nuläget har en god bild av omfattningen på det eftersatta underhållet.
- Trafiksäkerhetsfrågor är ett mål för nämnden där säkra skolvägar utgör en viktig del.

Kultur- och fritidsnämnden

- Befolkningsökningarna innebär att verksamheten behöver utökas. Föreningsverksamheten är mycket aktiv.
- Ny konstgräsplan har lagts ut på Lomma IP.
- Spontanidrottplats och lekplats har färdigställts på Fladängsskolan och Bjärehovsskolan.
- Kulturskolan har öppnat ett nytt program för konst som avser barn upp till och med gymnasieåldern.
- Nämnden upplever att det råder en god balans mellan pojk-/flickidrott.
- Väl utvecklat samarbete mellan fritidsgårdar, fältgruppen, socialnämnden och polisen. Fältgruppen är väl fungerande enligt nämndens uppfattning.
- Nämndens största bekymmer är lokalfrågan för Kulturskolan, nämndens ambition är att kunna erbjuda fler möjligheter att delta i verksamheten. Trängseln på badet är ett annat problemområde.

Miljö- och byggnadsnämnden

- Förvaltningen har fått en resursförstärkning som inneburit betydligt förbättrade handläggningstider.
- De risker som nämnden ser är främst kopplade till risker på bygglovssidan kopplat till svårigheten att rekrytera bygglovshandläggare och byggnadsinspektör.
- För alla åtgärder som berör strandskyddet måste tillstånd sökas exempelvis för att bygga hinder i vattnet för att minska effekter av översvämningar.
- Från år 2011 infördes ny taxa som innebär att nämnden får full kostnadstäckning för det arbete som läggs ned.
- Angående uppbyggnaden av ett gemensamt kontaktcenter bedömer nämndens ordförande att detta kommer att bli en bra lösning.

Internkontroll

Revisionen har under år 2012 följt nämndernas arbete med den interna kontrollen. Varje revisor har tillgång till samtliga nämnders planer och rapporter i en för ändamålet upprättad pärm för intern kontroll. Revisionen bedömer att den interna kontrollarbetet har fortsatt att utvecklas i positiv riktning under året men att det finns utrymme till ytterligare förbättringar.

Delårsrapport

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Resultatet för perioden är positivt med 39,2 mnkr (resultatet per 110831 uppgick till 19,6 mnkr). Prognosen för helåret pekar mot ett överskott på 35,1 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas.

Utifrån genomförd granskning gör vi följande bedömning av kommunens delårsrapport:

- Vi bedömer att delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt
- Utifrån redovisad prognos avseende mål för ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv gör vi bedömningen att det finansiella målet kommer att bli uppfyllt
- Avseende mål för god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv bedömer vi att målen inte fullt ut kommer att uppfyllas.
- Avseende fullmäktiges övriga mål för nämnderna bedömer vi måluppfyllelsen som god.
- Med anledning av barn- och utbildningsnämndens underskott anser vi att ett förtydligande bör ske på vilka effekter beslutade besparingar bedöms få under år 2012 samt vilka eventuellt ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att uppnå en budget i balans.

2012 års bokslut och årsredovisning

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om.

Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b). Årets resultat enligt balanskravsavstämningen uppgår till 43,3 mnkr.

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen avseende mål för god ekonomisk hushållning som god. Dock anser vi att med tanke på den höga investeringstakten samt ökade verksamhetsbehov bör resultatmålet ligga på en högre nivå för att skapa ett större finansiellt handlingsutrymme.

Vi bedömer att måluppfyllelsen för verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning är svag.

Vi bedömer att nämndernas redovisningar innehåller beskrivningar kring utfallet av årets verksamhet i förhållande till fastställda mål och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.

Investeringsnivån för år 2012 uppgick till 179,4 vilket är mer än vad som kan finansieras med hjälp av årets resultat och avskrivningar. Noterbart för år 2012 är den investering som görs i LSAB:s regi för särskilt boende med 15,1 mnkr.

Vi bedömer att det är av största vikt att kommunstyrelsen, med tanke på sin uppsiktsplikt, vidtar åtgärder för långsiktigt säkerställa balansen mellan intäkter och kostnader i synnerhet med tanke på den kraftiga befolkningstillväxten och de krav som detta medför på den kommunala verksamheten.

Avseende nämndernas budgetavvikelser anser vi att en grundläggande förutsättning för att kunna uppnå god ekonomisk hushållning är att nämnderna visar följsamhet mot den av fullmäktige fastställda ramen och att adekvata åtgärder, både vad gäller omfattning och i tid, vidtas då negativa avvikelser befaras.

Gällande redovisningen av den interna kontrollen anser vi att det bör tydliggöras på vilka grunder som bedömningar har gjorts och vilka kriterier som gäller för dessa.

Vi bedömer att driftredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed. Därutöver har kommunen upprättat en resultaträkning, kassaflödesanalys och balansräkning för va-verksamheten i enlighet med lagstiftningens krav på särredovisning av affärsdrivande verksamhet.

Kommunens avgiftsfinansierade verksamhet inom vatten- och avloppsverksamheten har i år ett positivt resultat om 1,6 mkr. Vi kan dock konstatera att verksamheten fortfarande har ett ackumulerat underskott om - 1,8 mkr. Hamnverksamheten uppvisar ett underskott på -2,7 mnkr. Fortsatta åtgärder behöver vidtas så att verksamheten uppnår balans mellan kostnader och intäkter enligt fullmäktiges riktlinjer.

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Vi bedömer att Lomma kommun har tagit till sig våra rekommendationer från föregående år på ett tillfredställande sätt dock med undantag av tillämpningen av RKR:s rekommendation 8:2.

Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Fördjupade revisionsprojekt

Revisorerna har under år 2012 genomfört ett antal fördjupade revisionsprojekt. Därutöver har uppföljningar genomförts enligt plan. Nedan redovisade rapporter har överlämnats till kommunfullmäktige:

Brandskydd inom äldreomsorgen

Revisionsfrågan för den rubricerade granskningen är om socialnämnden har en tillräcklig intern kontroll för sitt ansvar för ett skäligt brandskydd inom äldreomsorgen.

Enligt lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) ska ägare och nyttjanderätts-havare ha ett skäligt brandskydd. Kommunen bedriver äldreomsorg, bl a med äldreboende där brandskyddet ska vara tillfredsställande. Som en del av brandskyddet krävs att nyttjanderättshavare och ägare har styrdokument och rutiner för att säkerställa att det håller en rimlig nivå. I de verksamheter som är föremål för granskning är äldreomsorgen nyttjanderättshavare. Det kan finnas problem med att de boende på äldreboenden inte själva kan sätta sig i säkerhet vid brand, vilket ställer särskilda krav på personalen.

Av den genomförda granskningen framgår att styrdokumentet för brandskyddet inom socialnämnden enbart delvis är aktuella och relevanta. Delegationerna för brandskyddet är skrivna enligt fel lagstiftning och beslut enligt dem har inte skriftligen rapporteras tillbaka till den som har delegerat. Kommunens gemensamma styrdokument inom säkerhet och brandskydd är enbart delvis kända inom socialnämnden.

De styrdokument för socialnämndens brandskydd som har hanterats av den politiska nämnden är internkontrollplanen för 2012 och verksamhetsplanen för 2011. Socialnämnden har inte aktivt tagit några egna, styrande dokument för brandskydd.

Utbildningen inom brandskydd verkar fungera enligt plan, medan övningsverksamheten delvis behöver ses över. Vi har inte noterat någon aktiv styrning eller uppföljning av brandskyddet ovanför förvaltningschefsnivå. Det har varit svårt att bringa klarhet i de formella ansvarsvägarna, då skrivningar i olika dokument ger olika svar. Delegationer, interkontrollplan och säkerhetsanvisningar visar på olika ansvarsfördelning. Vi anser att ovanstående motstridigheter ger upphov till oklarheter och är till nackdel för brandskyddsarbetet.

Vidare anser vi att socialnämnden inte aktivt styr och följer upp brandskyddet på boendet som drivs på entreprenad. Vi anser sammanfattningsvis att socialnämnden endast till viss del kan anses ha tillräcklig intern kontroll för sitt ansvar för brandskyddet inom äldreomsorgen.

Nyckeltalsanalys inom Barn- och utbildningsnämnden

De förtroendevalda revisorerna har genomfört en nyckeltalsanalys. I granskningen jämförs BUN:s kostnader inom barn- och utbildningsverksamheten med Lerum, Danderyd, Kävlinge och Vellinge kommuner samt SKL:s kommungruppsindelning.

I nyckeltalsanalysen har följande iakttagelser gjorts:

Förskoleverksamheten:

- Lomma kommun ligger högre för de nyckeltal som innehåller kostnader i förhållande till jämförelsekommunerna samt kommungruppen. Dock kan noteras att Lomma kommun har minskat sin kostnad per inskrivet barn i förskola under jämförelseperioden. I de nyckeltal innehållande andelen barn eller antal barn per årsarbetare ligger Lomma kommun i paritet med jämförelsekommunerna samt kommungruppen.

Grundskoleverksamheten:

- För de nyckeltal innehållande kostnader konstateras att Lomma kommun överlag ligger i paritet med jämförelsekommunerna samt kommungruppen. Dock kan noteras att kostnader för lokaler i grundskola uppvisar en kraftig ökning under jämförelseperioden.
- För de nyckeltal innehållande uppgifter om antal lärare med högskoleexamen, andelen sökande till gymnasieskola eller elever i årskurs 9 ligger Lomma kommun högre än i förhållande till jämförelsekommunerna samt kommungruppen. Noterbart är även att andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen är högst i Lomma kommun i förhållande till jämförelsekommunerna samt kommungruppen under jämförelseperioden.
- För nyckeltalet innehållande uppgift om antal elever per lärare i kommunal grundskola ligger Lomma kommun lägre i förhållande till jämförelsekommunerna samt kommungruppen innebärandes en högre lärartäthet per elev i Lomma kommun.

Gymnasieverksamheten:

- För de nyckeltal innehållande uppgifter om gymnasiefrekvens, gymnasiepoäng eller antal gymnasieelever som läser vidare på universitet/högskola inom 3 år, framgår att Lomma kommun ligger i paritet eller högre jämfört med majoriteten av jämförelsekommunerna samt kommungruppen.
- För nyckeltalet innehållande kostnader för läromedel och uppgift om antal gymnasieelever på IV-programmet konstateras att Lomma kommun ligger lågt jämfört med majoriteten av jämförelsekommunerna samt kommungruppen.

Granskning av tillgänglighet

Den 2 maj 2011 trädde en ny plan- och bygglag (PBL 2010:900) i kraft. I PBL och dess föreskrifter regleras hur ett bygglov ges och vilka krav som ställs på det som byggs. Byggnaders och tomters tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar prövas numera i bygglovsförfarandet. För bygglovsökande innebär det att tillgängligheten ska visas i planlösningen vid bygglovsansökan. I föreskrifter till den gamla PBL framgick att målet för att enkelt avhjälpna hinder mot tillgänglighet och användbarhet i befintliga fastigheter med publika lokaler och på allmänna platser skulle vara undanröjda före 2010 års utgång. I det nya regelverket framgår att dessa hinder ska åtgärdas utan fördröjning.

I PBL, gamla och nya, finns krav på att byggnadsnämnden ska genomföra tillsyn. Tillsynen ska bidra till att demokratiskt beslutade lagar efterlevs i enlighet lagstiftarens intentioner. I granskningar genomförda i andra kommuner av tillgänglighetsarbetet och i uttalande från Boverket framkommer att tillsynsverksamheten i många kommuner är undermålig.

Revisionsfrågan för rubricerad granskning är huruvida miljö- och byggnadsnämndens tillämpning av PBL är ändamålsenlig med avseende på tillgänglighet vid nybyggnation och på enkelt avhjälpna hinder.

Granskningen visar att det finns brister att det finns brister avseende myndighetsansvaret för enkelt avhjälpna hinder eftersom:

- det finns behov av dokumenterade mål och riktlinjer vilket saknas
- det saknas åtgärdsplaner för var, när och hur inventering ska genomföras samt för när och hur kommunikationen med berörda fastighetsägare ska ske
- organisationen brister i ändamålsenlighet
- arbetet saknar struktur och systematik

Sammantaget bedömer vi att dessa brister medför en risk för att nämndens tillämpning av PBL inte är ändamålsenlig avseende enkelt avhjälpna hinder.

Med anledning av ovanstående bedömningar rekommenderar vi miljö- och byggnadsnämnden att:

- införa systematik och struktur i arbetet med enkelt avhjälpna hinder
- utreda behov av om förstärkt kompetens inom området tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar föreligger

Följsamhet mot ramavtal

Granskningens revisionsfråga har varit om kommunens nämnder följer tecknade avtal vid inköp av varor och tjänster utnyttjas möjligheten att teckna ramavtal i tillräcklig omfattning.

Kommunens upphandling av varor och tjänster uppgår till betydande belopp varje år. Att teckna förmånliga ramavtal med leverantörer är ett sätt att erhålla varor och tjänster av god kvalitet till förmånliga priser. Granskningen bygger på upphandlingsstatistik från ekonomisystemet och avser perioden 1 januari - 30 juni 2012.

Resultatet visar att kommunens köptrohet bedöms uppgå till 100 procent för inköp inom skolskjutsar, frakt och transporter, data och telekomutrustning. Köptroheten för livsmedel, läromedel och läkemedel/sjukvårdsmaterial är tillfredsställande. För övriga områden - möbler, textilier, kontorsmaterial och undervisningsmaterial - bör åtgärder vidtas för att öka köptroheten i förhållande till gällande ramavtal.

Granskningen visar även att inköp har skett från leverantörer där kommunen i nuläget saknar ramavtal. Vi anser med anledning av detta att en översyn bör ske kring behovet av att teckna fler ramavtal.

I samband med denna granskning har uppgifter framkommit om att det förekommer att förvaltningarna ingår ramavtal på egen hand och att det i nuläget saknas en samlad bild kring omfattningen av dessa avtal. Av den anledningen anser vi att kommunstyrelsen bör genomföra en inventering av vilka lokala ramavtal som finns på förvaltningarna.

Åtgärder för ekonomi i balans

Revisionen genomförde en granskning under hösten år 2009 av vilka åtgärder som vidtagits för att uppnå ekonomi i balans inom kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden.

Under 2012 beslöts att en uppföljning av ovan rubricerad granskning skulle genomföras. I uppföljningen ingår även att göra en bedömning av i vilken utsträckning som styrelsen och nämnder agerar sparsamt.

I granskningen redovisades följande bedömningar:

- Budgetavvikelserna har hittills inte föranlett kraftfulla åtgärder för att uppnå budget i balans.
- Det finns en förlåtande kultur som accepterar budgetavvikelser.
- Vi finner att kommunstyrelsen inte fullt ut utövar sin uppsiktsplikt mot nämnderna genom att inte tydliggöra för respektive nämnd deras budgetansvar.
- Ks och nämndernas krav om följsamhet kommer att accentueras ytterligare inför år 2013. En konsekvensanalys bör genomföras för att tydliggöra effekterna härav ur effektivitets- och kvalitetssynvinkel.
- Några påtagliga effekter av den nya budgetmodellen kan ännu inte utläsas.
- Det kan inte uteslutas att ett väl genomfört sparsamhetsprogram skulle ge effekter på det ekonomiska utfallet.
- Begränsad följsamhet mot beslutade sparbeting hos verksamhetsansvariga.
- Verksamhetens krav driver på kostnadsutvecklingen. Detta har också resulterat i att flera investeringsprojekt blivit dyrare än beräknat.
- Budgetprocessen bör ses över i syfte att skapa säkrare underlag för beslutsfattaren.
- Vi anser att det finns ett behov för Lomma kommun, som är en tillväxtkommun, att i större utsträckning beakta det framtida tidsperspektivet.
- All statistik tyder på behov av ökad kommunal omsorg – särskilt inom vård- och omsorg.

- Behov av att i större utsträckning göra jämförelser med andra kommuner och utifrån denna information vidta nödvändiga åtgärder.
- Förändringar i verksamheten ses ofta redan på förhand som kvalitetsförsämringar.

Kontanthantering

För kommunal verksamhet är det nödvändigt att ha goda rutiner för intern kontroll. Kontanthanteringen är särskilt viktigt av två skäl; dels för att säkerställa att de intäkter som tillhör kommunen rätteligen kommer kommunen tillgodo och dels att inte personalen utsätts för onödig riskexponering. Risker för personal kan bestå av rånrisk och att bli oskyldigt misstänkt.

Syftet med granskningen är att bedöma om den interna kontrollen avseende kontanthantering inom Lomma kommun är tillräcklig med hänvisning till väsentlighet och risk.

Kommunens rutiner för hand- och växelkassor har förutsättningar att utgöra ett bra stöd för den personal som handhar med handkassor. Anvisningar och dokumentmallar finns för hanteringen av handkassor och innebär att förutsättningarna för att åstadkomma enhetliga rutiner inom kommunen är goda. Dock saknas liknande rutinbeskrivningar som för handkassa gällande den löpande redovisningen för handhavande av växelkassa.

Det saknas även riktlinjer och rutiner för handhavande av kassaapparat vilket bör tas i beaktande då ett flertal verksamheter använder sig av detta löpande i sin verksamhet.

Vi anser att det finns brister gällande hantering av differenser. Vi anser att rutiner för differenser av växelkassa bör upprättas och att utformningen av anvisningar och dokumentmallar bör innefatta en rutin för angivelser av differenser för att kunna säkerställa ett korrekt försäljningsbelopp.

Tillgång till kassaskåpen bör begränsas mer, exempelvis till kassaansvarig och eventuell suppleant för att minska risken att obehöriga kan få åtkomst.

Mot bakgrund av ovanstående gör vi den sammanfattande bedömningen att den interna kontrollen avseende kontanthantering inte säkerställs fullt ut av kommunstyrelsen.

Revisionsstrategi

I enlighet med god revisionssed har revisorerna upprättat en flerårig revisionsstrategi för det långsiktiga revisionsarbetet. Revisionsstrategin är ett internt policydokument för valda revisorers arbete i Lomma kommun.

Revisorernas reglemente

Under året har en översyn skett av revisionens reglemente. Fullmäktige fattade beslut om det reviderade regementet under september månad.

Kommunstyrelsens och nämndernas protokoll

Revisorerna har på sedvanligt sätt tagit del av kommunstyrelsens och samtliga nämnders protokoll.

Lekmannarevision

Revisorerna har genom utsedda lekmannarevisorer ändamålsgranskat de av kommunen, hel- och delägda bolagen samt samordningsförbund och stiftelser.

Kommunfullmäktige

Revisorerna har träffat kommunfullmäktiges presidium för att informera om revisionens verksamhet, diskuterat revisorernas budget samt framtida val av granskningsinriktning.

Revisionen har under året deltagit i utbildning inom olika områden som berör den kommunala revisionen.

Sakkunnigt biträde

Revisorerna har som sakkunnigt biträde anlitat PwC. Revisionens sakkunniga har även medverkat i revisionsnära rådgivning.

Erfarenhetsutbyte

Under året har de förtroendevalda revisorerna deltagit i ett erfarenhetsutbyte med kommunrevisionen i Bjuvs kommun. Bland annat har en gemensam utbildningsdag genomförts.

Årets ekonomiska resultat

Kommunrevisionen redovisar ett underskott på – 5 tkr för verksamhetsåret.

Anders Thulin
Carl-Gustaf Folkeson
Emelie Lönnblad
Sofie Holmkvist

April 2013

Granskning av årsredovisning 2012

Lomma kommun

Innehållsförteckning

2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Revisionsfråga och metod	3
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	5
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten.....	5
3.1.1.2.	Investeringsredovisning	7
3.1.1.3.	Driftredovisning	9
3.1.2.	Balanskrav	9
3.1.2.1.	Finansiella mål.....	10
3.1.2.2.	Mål för verksamheten.....	10
3.1.3.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag	10
3.2.	Rättvisande räkenskaper	11
3.2.1.	Resultaträkning.....	11
3.2.2.	Balansräkning	13
3.2.3.	Kassaflödesanalys	14
3.2.4.	Sammanställd redovisning.....	14
3.2.5.	Tilläggsupplysningar – noter till balansräkning.....	14

1. *Sammanfattning*

Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen**.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b). Årets resultat enligt balanskravsavstämningen uppgår till 43,3 mnkr.

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen avseende mål för god ekonomisk hushållning som god. Dock anser vi att med tanke på den höga investeringstakten samt ökade verksamhetsbehov bör resultatmålet ligga på en högre nivå för att skapa ett större finansiellt handlingsutrymme.

Vi bedömer att måluppfyllelsen för verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning är svag.

Vi bedömer att nämndernas redovisningar innehåller beskrivningar kring utfallet av årets verksamhet i förhållande till fastställda mål och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper** och är upprättad enligt god redovisningssed.

Investeringsnivån för år 2012 uppgick till 179,4 vilket är mer än vad som kan finansieras med hjälp av årets resultat och avskrivningar. Noterbart för år 2012 är den investering som görs i LSAB:s regi avseende särskilt boende med 15,1 mnkr.

Vi bedömer att det är av största vikt att kommunstyrelsen, med tanke på sin uppsiktsplikt, vidtar åtgärder för långsiktigt säkerställa balansen mellan intäkter och kostnader i synnerhet med tanke på den kraftiga befolkningstillväxten och de krav som detta medför på den kommunala verksamheten

Avseende nämndernas budgetavvikelser anser vi att en grundläggande förutsättning för att kunna uppnå god ekonomisk hushållning är att nämnderna visar följsamhet mot den av fullmäktige fastställda ramen och att adekvata åtgärder, både vad gäller omfattning och i tid, vidtas då negativa avvikelser befaras.

Gällande redovisningen av den interna kontrollen anser vi att det bör tydliggöras på vilka grunder som bedömningar har gjorts och vilka kriterier som gäller för dessa.

Vi bedömer att driftredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed. Därutöver har kommunen upprättat en

---

resultaträkning, kassaflödesanalys och balansräkning för va-verksamheten i enlighet med lagstiftningens krav på särredovisning av affärsdrivande verksamhet.

Kommunens avgiftsfinansierade verksamhet inom vatten- och avloppsverksamheten har i år ett positivt resultat om 1,6 mkr. Vi kan dock konstatera att verksamheten fortfarande har ett ackumulerat underskott om - 1,8 mkr. Hamnverksamheten uppvisar ett underskott på -2,7 mnkr. Fortsatta åtgärder behöver vidtas så att verksamheten uppnår balans mellan kostnader och intäkter enligt fullmäktiges riktlinjer.

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Vi bedömer att Lomma kommun har tagit till sig våra rekommendationer från föregående år på ett tillfredställande sätt dock med undantag av tillämpningen av RKR:s rekommendation 8:2.

Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige. Granskningen baseras på nämndernas rapportering till fullmäktige såsom den presenteras i årsredovisningen

Granskningen har utförts enligt god revisionsred för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Granskningen introduceras genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen genomförs med kontrollmålsmetodik enligt det granskningsprogram för granskning av årsredovisning som PwC Kommunal Sektor använder. Granskningen sker genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Rapporten har faktagranskats av ekonomichef och redovisningsansvarig.

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. I förvaltningsberättelsen finns ett inledande avsnitt som på ett tydligt sätt beskriver den ekonomiska utvecklingen inom kommunsektorn samt de demografiska variablerna.

I förvaltningsberättelsen redovisas kommunens finansiella profil för åren 2009 – 2011 i förhållande till övriga skånska kommuner. Vidare framgår uppgifter om kommunens pensionsåtaganden och pensionsmedelsförvaltning.

I avsnittet "Hushållning och kvalitet" redovisas det finansiella nyckeltal som ger uttryck för god ekonomisk hushållning ur det finansiella perspektivet.

Av avsnittet "Ekonomisk översikt och analys" framgår bland annat nämndernas redovisade prognoser. I förvaltningsberättelsen kommenteras nämndernas negativa budgetavvikelse med att åtgärder redovisats och vidtagits men att detta inte skett i tillräcklig omfattning.

Händelser av väsentlig betydelse

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret. Vi föreslår att redovisningen bör ske mer samlat för att ge en bättre överblick över årets händelser. Av nämndernas redovisningar framgår särskilda händelser som inträffat under året.

Förväntad utveckling

I årsredovisningen redovisas på ett tillgängligt sätt den förhållandevis höga befolkningsökningen. Under år 2012 växte kommunen med 281 personer vilket motsvarar en ökning med 1,3 procent. Detta kan jämföras med en ökningstakt i övriga kommuner på i snitt 0,8 procent. Detta understryker det faktum att kommunen, relativt sätt, är en av de snabbast växande i landet.

Fördelat på åldersgrupper har kommunen störst andel (25,4 procent) i åldersgruppen 0 – 17 år av alla skånska kommuner. Noterbart är att andelen ålderspensionärer i kommunen stadigt har ökat under senare år.

Befolkningstillväxten och kraven på utökad kommunal service i kombination med den stora investeringsvolymen ställer stora krav på en aktiv styrning för att uppnå en långsiktig ekonomisk balans.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. Noterbart är att den totala sjukfrånvaron fortsatt ökar, från 4,8 procent (år 2011) till 5,5 procent (år 2012). Den största ökningen ligger i åldersgruppen 50 år och äldre där andelen långtidssjukskrivningar ökat från 30,8 procent till 41,1 procent.

I sammanhanget bör noteras att delar av kommunens verksamheter inom socialnämnden och tekniska nämnden drivs i entreprenadform vilket ska beaktas vid jämförelser av sjuktalen med andra kommuner.

Antalet tillsvidare- och visstidsanställda har över en femårsperiod ökat med 7 procent, från 1 255 personer till 1 340 personer. Den största ökningen ligger inom BUN:s ansvarsområde. Under samma period har delar av den tekniska verksamheten lagts ut på entreprenad.

I förvaltningsberättelsen konstateras att kommunen fortfarande har ett gott rekryteringsläge med i snitt 19 sökande per utlyst tjänst. Dock finns svårigheter i att rekrytera behöriga fritidspedagoger och förskolelärare samt för vissa tekniska yrken.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen.

I likhet med föregående års granskning bedömer vi dock att informationen om kommunens bolag och övriga uppdragsföretag kan utvecklas i förvaltningsberättelsen avseende ekonomi, risker, personal och prestationer (t ex i förhållande till budget och ägardirektiv). Lomma kommun arbetar aktivt med entreprenader varför vi anser att det skulle tillföra ett förhöjt informationsvärde om det gick att följa upp utfallet av dessa entreprenader t ex avseende volymer i förhållande till den totala volymen.

Avseende specifikt informationskraven i RKR 8.2 saknas en sammanfattande tabell över de ekonomiska transaktionerna inom koncernen.

Obligatorisk information enligt KRL och RKR:s rekommendationer

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1 som en del av uppföljningen av fullmäktiges föreskrifter om förvaltningen av pensionsmedel.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

I avsnittet "Ekonomisk styrning och kontroll" beskrivs kommunens styrmodell. Denna tar sin utgångspunkt i fullmäktiges övergripande styrdokument "Övergripande mål och riktlinjer för mandatperioden 2011 – 2014". Ekonomisk uppföljning av verksamheten sker vid sex tillfällen per år. I redovisningarna ska dels de eventuella ekonomiska avvikelserna analyseras och dels i vilken utsträckning som nämnden klarar att fullgöra sitt uppdrag utifrån givna förutsättningar.

I förvaltningsberättelsen redovisas kommunstyrelsens bedömning av den interna kontrollen utifrån en fyrgradig skala med bedömningarna: *svag*, *tillfredsställande*, *god* samt *mycket god*. Samtliga nämnder tillsammans med kommunstyrelsen har bedömts ha en god intern kontroll och att den interna kontrollen bedrivs på ett ambitiöst vis.

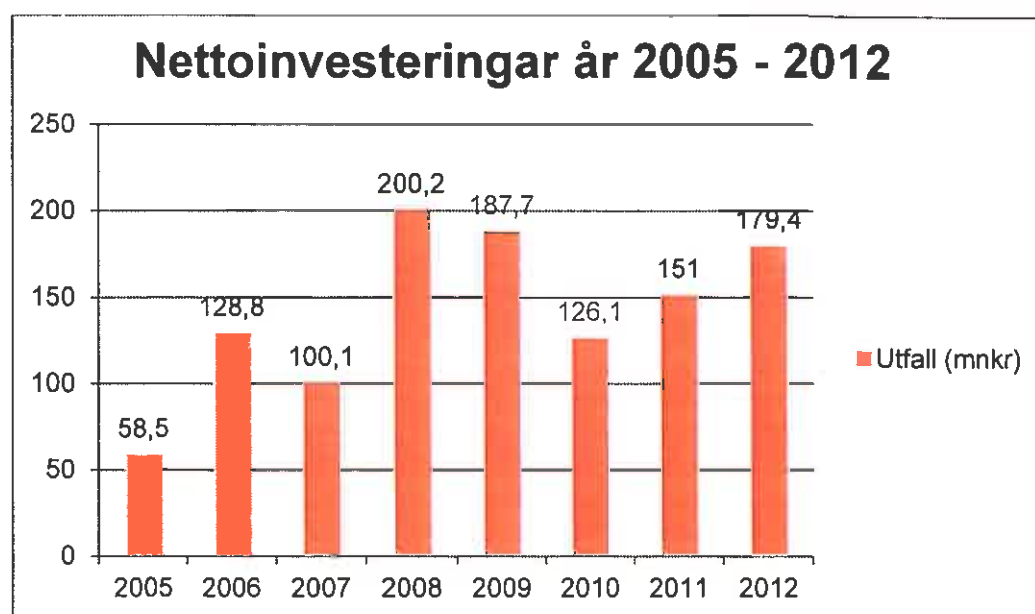
Vi saknar dock en öppen och tydlig redovisning där det framgår på vilka grunder som dessa bedömningar har gjorts och vilka kriterier som gäller för att uppnå de olika bedömningsnivåerna. Vidare anser vi att det bör framgå i vilken utsträckning som nämnderna och kommunstyrelsen utgår från en väsentlighets- och riskanalys som grund för sitt interna kontrollarbete.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

I nedanstående tabell redovisas utfallet av nettoinvesteringarna (mnkr) för perioden år 2005 – 2012 inom den *skattefinansierade* verksamheten:

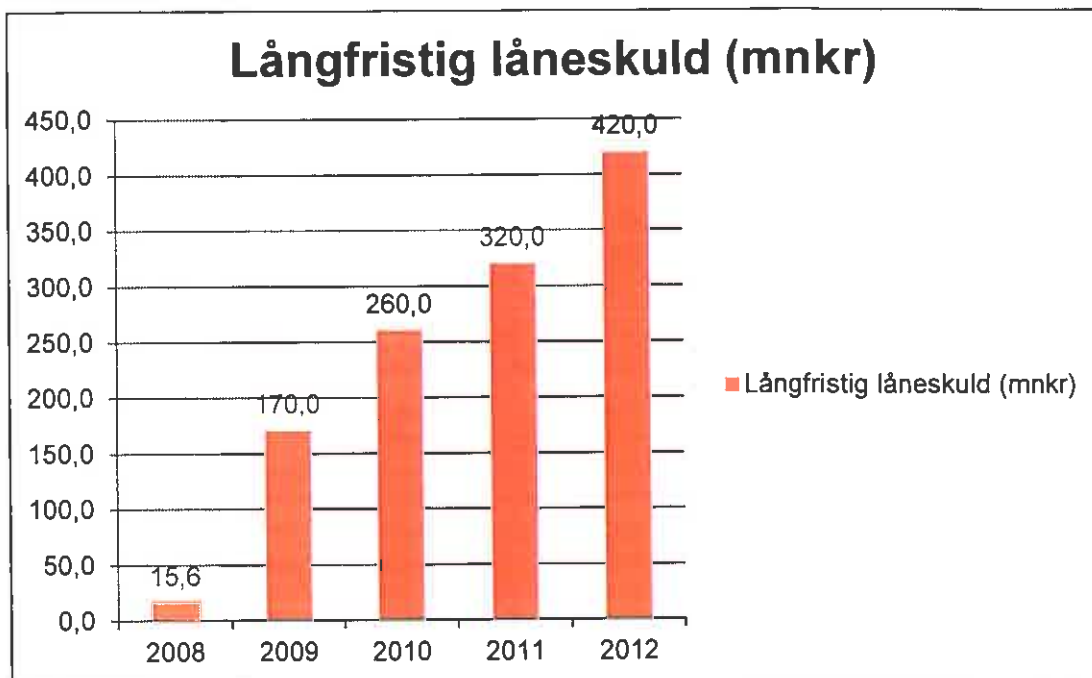

Av diagrammet framgår att investeringsnivån även för år 2012 ligger på en fortsatt hög nivå. Under de senaste fem åren har investeringarna i snitt uppgått till knappt 170 mnkr per år vilket är mer än vad som kan finansieras med hjälp av årets resultat och avskrivningar. Bland årets större investeringar kan nämnas:

- Fladängsskolan 47,3 mnkr
- Rutsborgsskolan – tillbyggnad 18,0 mnkr
- Anpassning förskolor Bjärred 13,6 mnkr

Utöver årets investeringar på 179,4 mnkr i den skattefinansierade verksamheten genomför LommaServicebostäder AB (LSAB) investeringar på ytterligare 17,5 mnkr. Den största investeringen är uppförandet av 36 lägenheter för särskilt boende vid Havsblick motsvarande 15,1 mnkr. Detta innebär att den totala investeringsvolymen för kommunkoncernen år 2012 uppgår till 196,9 mnkr.

Den höga investeringstakten har medfört att den långfristiga låneskulden har ökat mycket kraftigt mellan åren 2008 – 2012. I följande diagram redovisas utvecklingen av den långfristiga låneskulden inom den *skattefinansierade verksamheten*:

Låneskulden år 2012 uppgår till 420 mnkr för den skattefinansierade verksamheten. Till detta kommer LSAB:s långfristiga låneskuld som uppgår till 79 mnkr. Den totala långfristiga låneskulden för kommunkoncernen uppgår därmed till 499 mnkr.

Inför framtiden innebär den höga investeringstakten i kombination med en ökande låneskuld, ökade kostnader för räntor och avskrivningar. Till detta kommer kostnader för drift och underhåll av de nya anläggningar som tas i anspråk.

Med ovanstående som bakgrund anser vi det vara av största vikt att finansieringen av kommunens utbyggnad sker i samklang med gällande ekonomiska

förutsättningar samt de behov av kommunal service som efterfrågas av medborgarna.

3.1.1.3. Driftredovisning

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Nämndernas budgetavvikelse samt förändringen från avvikelsen i prognosen per sista augusti redovisas i tabellen nedan:

Nämnd	Bokslut 2008	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Prognos per aug 2012	Bokslut 2012	Bokslut 2012 exkl. jämförelsestörande poster
Kommunstyrelse	3,6	-2,3	2,0	0,8	-0,3	1,8	2,5
Socialnämnd	1,4	-6,1	-7,8	-10,5	-6,0	-2,5	-2,6
Barn- och utbildningsnämnd	-7,8	-3,6	-2,6	-2,4	-4,0	-6,7	-6,8
Kultur- och fritidsnämnd	0,8	0,4	2,1	0,3	0,7	1,0	1,0
Teknisk nämnd	-7,4	0,5	0,2	5,2	1,1	10,4	0,0
Miljö- och byggnadsnämnden	0,5	-0,3	-0,6	-0,6	0,4	0,5	0,2
Summa:	-8,9	-11,4	-6,7	-7,2	-8,1	4,5	-5,7

Inför år 2012 fattade kommunstyrelsen beslut om en ny budgetmodell som bland annat innebar ett förtydligande av nämndernas budgetansvar. I oktober år 2012 fattade kommunstyrelsen beslut om att godkänna de prognostiserade budgetavvikelserna för BUN med maximalt – 6 mnkr samt med maximalt – 4 mnkr för SN.

Av ovanstående tabell framgår att BUN redovisar en negativ budgetavvikelse på totalt -6,7 mnkr. SN redovisar i bokslutet en negativ avvikelse med – 2,5 mnkr vilket innebär en förbättring i förhållande till tidigare prognoser. Noterbart är att detta även utgör en förbättring för SN i förhållande till tidigare bokslut som redovisas ovan.

I sammanhanget bör noteras att i de budgetavvikelser som redovisas för bokslut 2012 ingår ett antal sk jämförelsestörande poster i form av sänkt internränta (13,1 mnkr), exploateringsnetto samt realisationsvinster och realisationsförluster/utrangeringar (5,3 mnkr) samt kostnader för särskilda projekt som beslutats av Ks (- 8,2 mnkr). Om dessa jämförelsestörande poster avräknas uppgår det underliggande resultatet för nämnderna till sammanlagt – 5,7 mnkr.

Vi anser att en grundläggande förutsättning för att kunna uppnå god ekonomisk hushållning är att nämnderna visar följsamhet mot den av fullmäktige fastställda ramen och att adekvata åtgärder, både vad gäller omfattning och tid, vidtas då negativa avvikelser befaras.

3.1.2. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts. I

förvaltningsberättelsen redovisas en balanskravavstämning där det justerade resultatet uppgår till 43,3 mnkr (årets resultat 44,0 mnkr minus realisationsvinster på 0,7 mnkr). Kommunen har inte något ingående negativt resultat att återställa.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som mycket god utifrån den av fullmäktige fastställda målsättningen dock med beaktande av nedanstående.

3.1.2.1. Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning av det finansiella mål som fullmäktige har fastställts i budget 2012:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2012	Utfall 2012	Måluppfyllelse, KS bedömning
Verksamhetens nettokostnader inklusive finansnetto ska utgöra mindre än eller lika med 98 procent av skatteintäkter och statsbidrag	Resultat – nyckeltalet uppgår till 97,4 procent	<i>Resultatet visar att målet har uppnåtts.</i>

I jämförelse med föregående år har fullmäktige minskat antalet finansiella mål från fem mål till ett mål. Vi delar kommunstyrelsens bedömning att det finansiella målet har uppnåtts vilket innebär en god måluppfyllelse. Dock anser vi att med tanke på den höga investeringstakten samt ökade verksamhetsbehov bör resultatmålet ligga på en högre nivå för att skapa ett större finansiellt handlingsutrymme.

3.1.2.2. Mål för verksamheten

Fullmäktige har antagit sex mål som bedöms vara särskilt viktiga för god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv. Av redovisningen i förvaltningsberättelsen framgår att två av dessa mål bedöms bli uppfyllda och att fyra mål inte bedöms bli uppfyllda. Detta innebär totalt sett en svag måluppfyllelse vad gäller målen för god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv.

3.1.3. Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag och fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att nämndernas redovisningar innehåller beskrivningar kring utfallet av årets verksamhet i förhållande till fastställda mål och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De redovisningar som nämnderna lämnar anser vi generellt sett vara informativa och tillgängliga.

I förvaltningsberättelsen redovisas utfallet av de sammanlagt 65 mål som nämnderna har antagit. Av dessa bedöms 46 mål som uppfyllda, 14 mål bedöms vara uppfyllda och 5 mål som inte uppfyllda.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat. Årets resultat uppgår till 44,0 mnkr.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år:

Resultaträkning och prognos 2012-12-31	Utfall år 2011	Utfall år 2012	Ökning/ minskn.
Verksamhetens intäkter	182,7	211,0	15,5%
Verksamhetens kostnader	-1 046,8	-1 096,2	4,7%
Avskrivningar	-50,3	-56,2	11,7%
Verksamhetens nettokostnader	-914,4	-941,4	3,0%
Skatteintäkter	925,6	986,9	6,6%
Generella statsbidrag	11,2	1,0	
Summa skatter och statsbidrag	936,8	987,9	5,5%
Finansiella intäkter	9,4	9,4	
Finansiella kostnader	-13,8	-11,9	-13,8%
Årets resultat	17,9	44,0	

En analys av händelser och "opåverkbara" poster som haft väsentlig påverkan på *skillnaden* mellan åren redovisas nedan:

- Skatteintäkter för år 2012 uppgår i årets bokslut till 986,9 mnkr. I bokslut 2011 uppgick motsvarande belopp till 925,6 mnkr. Detta innebär att resultatet har förbättrats med 61,3 mnkr.
- Resultatet har påverkats av flera jämförelsestörande poster. Kommunen har under året fått en återbetalning av försäkringspremier för år 2007 och år 2008 från AFA om 13,2 mnkr. Exploateringsnettot för sålda tomter uppgick till 5,9 mnkr och övriga realisationsvinster till 0,7 mnkr.
- Generella statsbidrag och utjämningsposter uppgick för år 2011 till 11,2 mnkr (*bidrag samt kommunal fastighetsavgift 110,7 mnkr, inkomstutjämning -58,1 mnkr samt LSS- utjämning -41,4 mnkr*). Motsvarande belopp för år 2012 uppgick till 1,0 mnkr (*bidrag samt kommunal fastighetsavgift 115,3 mnkr, inkomstutjämning -70,5 mnkr samt LSS- utjämning -43,8 mnkr*). Den största förändringsposten utgörs av en ökad inkomstutjämningsavgift från - 58,1 mnkr år 2011 till - 70,5 mnkr för år 2012.
- Ökningen av kostnader för avskrivningar med 5,9 mnkr är en konsekvens av den höga investeringsnivån i kommunen.

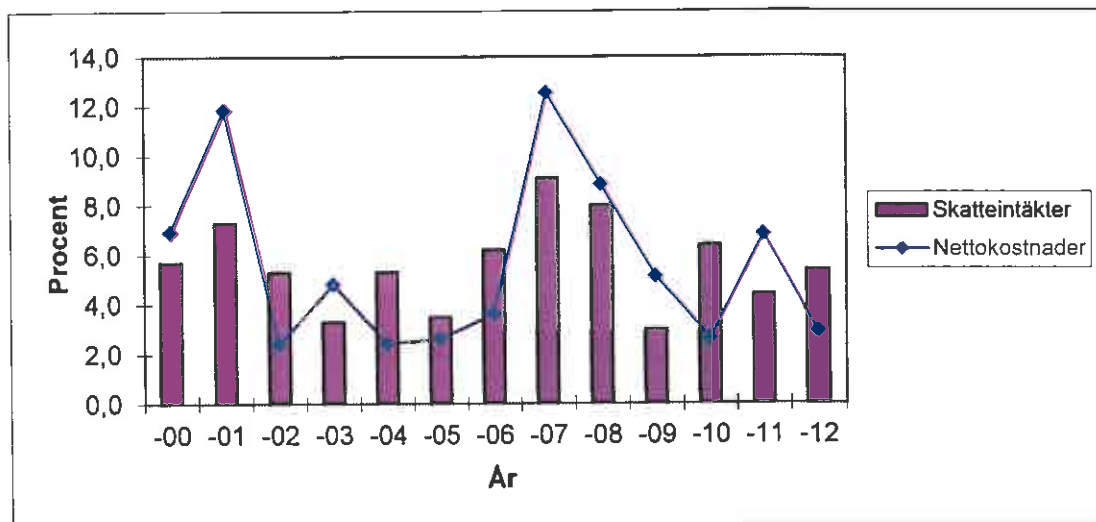
- Finansnettot har jämfört med föregående år blivit något bättre, från -4,4 mnkr år 2011 till -2,5 mnkr år 2012.
- Kommunens avgiftsfinansierade verksamhet inom vatten- och avloppsverksamheten har i år ett positivt resultat om 1,6 mnkr i jämförelse med ett negativt resultat om -2,3 mnkr år 2011. Förändringen beror främst på ny VA-taxa som trädde i kraft under 2012 i kombination med viss återhållsamhet med det förebyggande underhållet.

Vi kan dock konstatera att verksamheten fortfarande har ett ackumulerat underskott om - 1,8 mnkr där konsekvensen blir att skattekollektivet får täcka ej återhämtade underskott från tidigare år. Hamnverksamheten uppvisar ett underskott på -2,7 mnkr varav -1,2 mnkr avser avgiftskollektivet samt -1,5 mnkr som avser skattekollektivet.

Fortsatta åtgärder behöver vidtas så att verksamheten uppnår balans mellan kostnader och intäkter enligt fullmäktiges riktlinjer.

Nettokostnadsutveckling

Diagrammet nedan visar för åren 2000 – 2012 hur många procent som nettokostnaderna ökat samt hur många procent som intäkterna för skatter och statsbidrag har ökat för respektive år. En viktig förutsättning för långsiktigt god ekonomisk hushållning är att det finns en balans mellan löpande intäkter och kostnader.

Under ovanstående tolv år har skatteintäkterna ökat med 72,9 procent samtidigt som nettokostnaderna har ökat med 73,2 procent. Detta visar att det råder en negativ balans mellan skatteintäkter och nettokostnader.

Vi bedömer att det är av största vikt att kommunstyrelsen, med tanke på sin uppsiktsplikt, vidtar åtgärder för långsiktigt säkerställa balansen mellan intäkter och kostnader i synnerhet med tanke på den kraftiga befolkningstillväxten och de krav som detta medför på den kommunala verksamheten. För att ha en god ekonomisk hushållning på sikt krävs ett resultat som över tiden värdesäkrar kommunens förmögenhet och att investeringar självfinansieras.

3.2.2. Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Materiella tillgångar

År 2011 togs en ny anläggningsmodul i bruk vilket enligt uppgift fungerar väl. Stora investeringar har skett under 2012, där den största investeringen avser Fladängsskolan. Bokfört värde på de materiella anläggningstillgångarna uppgår till 1 253 mnkr i jämförelse med 1 130,9 mnkr per den 31 december 2011.

Långfristiga skulder

Vi har noterat i samband med vår granskning att kommunen har lån upptagna hos kreditgivaren Kommuninvest där de i sin tur har lånat upp likviderna i utländsk valuta. I reverserna anges det att Lomma kommun är ansvarig för samtliga valutarisker vilket vi har noterat att kommunen inte har uppmärksammat sedan tidigare. Efter våra beräkningar anses valutarisken per bokslutsdatum uppgå till 200 tkr vilket inte anses vara ett väsentligt belopp. Vår bedömning är att kommunen fortlöpande bör ta denna valutarisk i beaktande.

Pensionsförvaltning

Enligt kommunens finanspolicy (KF 2011-06-09 § 60) ska fördelningen av värdepapper se ut enligt nedan:

	Min. %	Normalläge %	Max. %
Svenska aktier	0	30	60
Utländska aktier	0	20	30
Svenska räntepapper	40	50	100
Likvida medel	-	-	60

Vid avstämning av värdepappersportföljen per balansdagen såg fördelning ut enligt följande:

Svenska aktier	27,0 %
Utländska aktier	9,0 %
Räntebärande värdepapper	64,0 %
Portföljen totalt	100 %

Marknadsvärdet var vid årsskiftet 239,7 mkr jämfört med det bokförda bokvärdet som uppgick till 223,3 mkr.

Pensionsförvaltningen har i år bokförts som en kortfristig placering enligt ny rekommendation nr 20 från RKR.

Övrigt

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning. En ny rutin för i årets granskning är att vi har begärt in engagemangsbesked direkt från kreditgivarna enligt ISA 505. Denna rutin har inte fungerat fullt ut i förhållande till kreditgivarna dock hoppas vi att denna rutin ska förbättras inför nästkommande år

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

3.2.3. Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar i enlighet med KRL:s rekommendation 16.2. Vi anser att det finns angivet noter och hänvisningar i tillräcklig omfattning.

Vår bedömning är att upptagna uppgifter i finansieringsanalysen överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

3.2.4. Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Den sammanställda redovisningen omfattar Kommunen, Lomma Servicebostäder AB och Lomma uthyrningsfastigheter AB, Lomma varmbadhus AB samt 40 procent av AB Malmöregionens Avlopp som Lomma kommun från 2012 inkluderar i den sammanställda redovisningen.

Lomma Varmbadhus AB trädde i likvidation under 2012 varav en nedskrivning har gjorts om 170 tkr med hänseende till de kostnader som varit under året.

Likaså har Kommunupphandling Syd likviderats och ingår därmed inte längre i kommunens sammanställda redovisning.

Vi bedömer att beskrivningen angående konsolideringen av underliggande bolag har skett på ett korrekt sätt och att eventuella olikheter i redovisningsprinciper mellan har beaktats utan anmärkning.

3.2.5. Tilläggsupplysningar – noter till balansräkning

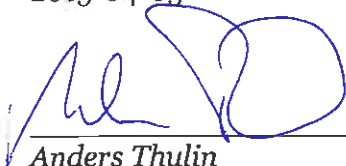
Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

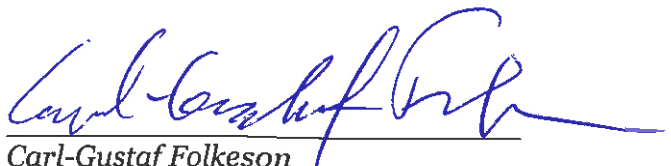
- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

Vi bedömer att Lomma kommun har tagit till sig våra rekommendationer från föregående år på ett tillfredställande sätt dock med undantag av de synpunkter vi lämnat kring tillämpningen av RKR:s rekommendation 8:2.

2013-04-05

Anders Thulin
Projektledare

Carl-Gustaf Folkesson
Uppdragsledare